

Asia: VN/33337/2021

Hallituksen esitys laiksi huumausainelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

3 § Määritelmät

Pykälään esitetty muutos ei muuttaisi lain sisältöä millään tavalla. 3 § 5. kohdan alakohta a sisältää jo hampun. Ehdotettu sanamuoto "hamppukasveja, jotka sisältävät delta-9-tetrahydrokannabinolia" on tautologia ja osoittaa esityksen tekijän ymmärtämättömyyttä asiasta, josta hän yrittää kirjoittaa lakia. Kaikki hamppukasvit sisältävät delta-9-tetrahydrokannabinolia. Myös kohdan 7 lisäys "huumausaineen erottamista sitä tuottavasta kasvista" on täysin vailla sisältöä.

7 a § Hampun viljely

Pykälä pyrkii käänteisesti kieltämään viljelyn sallimalla sen tiettyjen ehtojen täytyessä. Pykälä on kuitenkin ristiriidassa lain 5 § sekä rikoslain 1 §, 2 § ja 3-4a § kanssa, jotka kieltävät viljelyn ehdotetusta 7 a § huolimatta.

9 § Luvan myöntäminen

Kasvien jalostus ei kuulu lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimialaan, ja olisikin mielettöntä säätää yhden kasvin jalostuslupien jakelu Fimealle, etenkin kun laki ei edes salli hampun kasvatusta tai jalostamista lääkkeen raaka-aineeksi. Luvan myöntäminen olisi kuitenkin vailla merkitystä, sillä laki ei ehdotetussa muodossa salli minkäänlaista hampun kasvattamista.

15 a § Lupa hampun kasvinjalostukseen

9 § kohtaan esittämäni lausunto koskee myös 15 a §.

15 b § Ruokaviraston lausunto

-

15 c § Selvitys hampun kasvinjalostusta koskevaa lupaa varten

-

19 a § Hampun viljelyä koskeva ilmoitus

-

21 § Seuraamukset luvanvaraisen toiminnan rikkomuksista

-

24 a § Hampua koskevat poikkeukset yleiskielloista

Esitys lisäisi 5 § yleiskieltoon poikkeukset hallussapidolle ja varastoinnille, sekä viennille hampukuitua tuottaessa. Poikkeukset ovat ristiriidassa rikoslain kanssa. Vaikka ristiriitaa ei olisi, puuttuu esityksestä silti poikkeukset tuotannolle, valmistukselle, jakelulle, kaupalle ja käytölle. Koska poikkeusta esimerkiksi tuotannolle ja valmistukselle ei olisi, ovat ehdotetut muutokset pykäliin 7 a, 9 ja 15 a merkityksettömiä.

28 § Huumausaineen hävittäminen vaarallisena jätteenä

-

33 b § Hampun viljelyä koskevat velvollisuudet

-

36 § Tarkastusoikeus

-

38 a § Ruokaviraston ilmoitukset Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle

-

47 § Huumausainelakirikkomus

-

49 § Muutoksenhaku

-

49 a § Lupia ja ilmoituksia koskevien henkilötietojen tallentaminen

-

Voimaantulo

-

Muuta kommentoitavaa esitysluonnoksesta?

Esitys on perustuslain vastainen, sisäisesti ristiriitainen ja vailla perusteita. Esitetyllä lailla kielletäisiin hampun viljely, joka on de jure jo kiellettyä, mutta de facto sallittua. Samoin esimerkiksi hampusta tuotettujen elintarvikkeiden tuotanto, myynti, hallussapito ja käyttö on lain mukaan kiellettyä: niissä kun on poikkeusta THC:tä, enemmän tai vähemmän. Tähän lain ja käytännön ristiriitaan esitys ei tuo minkäänlaista helpotusta, vaan loisi lisää ristiriitoja tekemällä puolittaisia poikkeuksia tilanteisiin, jotka ovat kiellettyjä toisaalla laissa.

Esitys lähtee siitä todellisuuden vastaisesta lähtökohdasta, että olisi olemassa hampukasveja, jotka eivät sisältäisi THC:tä. Toisaalta läpi esityksen perusajatuksena on se, että kaikenlainen hamppu on aina huumausaineeksi katsottavaa, ja että olisi jokin tarve säännellä hampun viljelyä nimenomaan huumausainekäytön vuoksi. Näin esitys jatkaa sitä hampun demonisoinnin linjaa, joka on tuotu meillekin viranomaisten kielenkäyttöön 1900-luvun Yhdysvalloissa vallinneesta rasismista lähtöisin olevista kielloista ja niille jälkikäteen kehitellyistä valheellisista perusteista (2. maailmansodan aikana tapahtuneella poikkeuksella, jolloin hampun viljely Yhdysvalloissa olikin vasta voimaan saatetun kiellon sijaan pakollista). Esitys ei anna pienintäkään ajatusta sille, onko sääntelylle mitään tosiasiallisia perusteita.

Lakimuutosten perusteeksi on kirjattu hallituksen ohjelman strateginen kokonaisuus 3.6 "Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi" ja siinä mainitut tavoitteet hyvinvoinnin edistämisestä ja eriarvoisuuden vähentämisestä. Päinvastoin esitys vähentäisi oikeudenmukaisuutta ja hyvinvointia, ja lisäisi eriarvoisuutta luomalla uusia perusteettomia kieltoja. Toisena perusteena on "valvontaviranomaisten tunnistamat tarpeet selkiyttää hampun viljelyn asemaa." Mitä nämä tarpeet ovat, ei esityksestä selviä. Todennäköisesti tarpeilla viitataan viranomaisten intoon puuttua hampun viljelyyn niin pelloilla kuin ihmisten kukkalaudoilla, vailla minkäänlaista näyttöä siitä, että viljelyn tarkoitus olisi tuottaa kasvista päihdettä. Oikeusistuimet ovat käsitelleet asiaa vaihdellen, välillä pohjaten rikoslain 50:1 § kohdan 2 rajoitukseen käyttötarkoituksesta, ja välillä käyttäen lainvastaisesti perusteluina mm. viljelytukien THC-rajoja.

Esityksen peiteltyä sisältönä on kieltää kaikenlainen hampun kasvattaminen yksityishenkilöiltä. Tähän viitataan yhdellä lauseella perusteluissa: "Hallitusohjelman tavoitteena on muun muassa riippuvuuksien vähentäminen ja nuorten päihteiden käyttöön puuttuminen." Huomattavaa on, että tavoite on tekstin mukaan nimenomaan hallitusohjelman, ei esityksen. Esitys ei millään tavoin perustele, miksi yksityishenkilöiden harjoittama kasvattaminen pitäisi kieltää, eikä anna ajatustakaan sille, onko kasvattamisen kieltäminen perustuslain mukaista. Ainoa yksityishenkilöiden harjoittamaan kasvattamiseen viittaava perustelu on: "Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksessa ei kuitenkaan määritellä puutarhaviljelyä eikä vaadita, että se olisi sallittava." Se, että jotain ei vaadita sallittavaksi, ei tietenkään ole peruste kiellolle. Oma perustuslakimme, jonka vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen velvoittaa ottamaan huomioon, sen sijaan ei salli yksityiselämän piiriin ulottuvia kieltoja, jollainen kasvin kasvattamisen kieltäminen on – ihan mihin tahansa yksityiseen tarkoitukseen.

Antti Laine